

تعیین تأثیر مالیات الکترونیکی بر شاخص‌های بهبود فضای کسب و کار در بخش مالیات (مورد مطالعه: سازمان امور مالیاتی استان مرکزی)

سیده بنت الهدی جلالی

امور مالیاتی شهرستان دلیجان، jalali_8990@yahoo.com

چکیده

فضای کسب و کار متغیرهای مؤثر بر کسب و کار بنگاه‌های اقتصادی است که خارج از تسلط و قدرت آن بنگاه‌ها بوده اما بر نتیجه تلاش آنها بسیار مؤثر است. از آنجایی که از یک سو درآمدزایی دولت از محل اخذ مالیات بیش‌تر به توسعه همه‌جانبه اقتصادی چون رشد فضای کسب و کار، افزایش سطح تولید کیفی، اشتغال است، هدف این مقاله «تعیین تأثیر مالیات الکترونیکی بر شاخص‌های بهبود فضای کسب و کار در بخش مالیات (مورد مطالعه: سازمان امور مالیاتی استان مرکزی)» می‌باشد. روش تحقیق مورد استفاده در این مقاله، توصیفی و از نوع همبستگی - مدل معادلات ساختاری بوده است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه کارمندان و مدیران امور مالیاتی استان مرکزی که به تعداد ۶۰۰ می‌باشد که تعداد آنها نامحدود هستند و با توجه به فرمول کوکران ۳۰۵ نمونه انتخاب می‌شوند. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد بوده که روایی آن را اساتید متخصص تأیید کرده و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰.۹۰ به‌دست آمده است که نشانگر تأیید پایایی پرسشنامه مورد نظر می‌باشد. در نهایت مجموعه داده‌ها به کمک نرم‌افزار LISREL مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان دادند ابعاد مالیات الکترونیک بر بهبود فضای کسب و کار در بخش مالیات تأثیر معناداری وجود دارد.

کلید واژه‌ها: مالیات الکترونیک، فضای کسب و کار

۱- مقدمه

رشد و توسعه اقتصادی از مهم‌ترین اهداف جوامع بشری است. لازمه دستیابی به این هدف ایجاد و گسترش فعالیت اقتصادی است و مهم‌ترین پیش شرط فعالان اقتصادی جهت فعالیت، وجود ثبات، آرامش و به عبارت دیگر امنیت اقتصادی در کشور است به نحوی که سرمایه‌گذاران بتوانند با انجام محاسبات بلندمدت نتیجه تولید، توزیع و سرمایه‌گذاری خود را پیش‌بینی کنند. (برومند، ۱۳۸۷). از آنجایی که فعالیت‌های اقتصادی بیش‌تر موجب رشد سرمایه‌گذاری، ایجاد اشتغال، افزایش درآمد مردم، مالیات برای دولت و رفاه جامعه می‌گردد، کلیه کشورها برای ایجاد فضای کسب و کار توسط فعالان اقتصادی تلاش می‌کنند و اقدامات اصلاحی زیادی انجام داده‌اند. (ترکنژاد و شیرکوند، ۱۳۹۰)

منظور از فضای کسب و کار، عوامل مؤثر بر عملکرد واحدهای اقتصادی مانند کیفیت دستگاه‌های حاکمیت، ثبات قوانین و مقررات، کیفیت زیرساخت‌ها و غیره است که تغییر دادن آنها فراتر از اختیارات و قدرت مدیران بنگاه‌های اقتصادی است. (میدری و قودجانی، ۱۳۸۷)

بهبود فضای کسب و کار به معنای بهبود و رونق فضای تولیدی و در نتیجه سنگ بنا و محرک رشد اقتصادی است، به گونه‌ای که اصلاح و بهبود فضای کسب و کار زمینه مشارکت بخش خصوصی در عرصه اقتصاد، ارتقای سطح اشتغال و تولید را فراهم می‌سازد. (یکتا و فهیمی فر، ۱۳۹۰)

یکی از عوامل مهم در بهبود فضای کسب و کار توجه ویژه به بحث مالیات و مطالعات مستمر در این خصوص می‌باشد تا همواره با اتخاذ سیاست‌های مناسب شرایط بهبود فعالیت‌های اقتصادی به وسیله این ابزار مهم سیاست مالی فراهم گردد. (سالاری، ۱۳۹۰) هر دولتی برای اداره جامعه نیازمند امکانات مالی است تا بتواند وظایفی را که از جانب مردم به عهده گرفته به نحو مطلوبی انجام دهد. امروز در کلیه کشورها صاحب نظران مسائل اقتصادی بهترین منبع تأمین هزینه‌های دولت را مالیات می‌دانند (Saberifar, 2000). در ایران نیز همانند اکثر کشورهای جهان، سیستم‌های مالیاتی به‌عنوان یک منبع اولیه برای طیف وسیعی از برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی تلقی می‌شود و از اینرو این موضوع در برنامه‌ها و قوانین توسعه‌ای کشور مورد توجه قرار گرفته است. (فیض پور و دیگران، ۱۳۹۰)

آنچه مسلم است اصلاح فضای کسب و کار و بهبود شاخص‌های مزبور در عرصه جهانی نه تنها گامی مثبت و اساسی در جهت تقویت جنبه مشارکت بخش خصوصی در عرصه اقتصاد، ارتقای سطح اشتغال و تولید در کشور محسوب می‌شود، بلکه به‌طور قطع سیگنالی مهم برای استقبال سرمایه‌گذاران خارجی برای ورود به کشور و ارتقا و تسهیل جریان ورود فناوری به کشور به شمار می‌رود. (احمدی، ۱۳۸۷)

سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان باید بدانند هنگامی که مالیات‌ها ساده و عادلانه وضع شوند، هم بنگاه‌ها و هم دولت از این موضوع نفع می‌برند. بنابراین رعایت نکات ذیل ضروری به نظر می‌رسد. تجمیع مالیات‌ها وضع و اجرای انواع متعدد مالیات، نیازمند تعامل بیشتر بنگاه‌ها با ادارات امور مالیاتی خواهد بود.

با توجه به اینکه فضای کسب و کار کشور ما تحت تأثیر تحریم‌های بین‌المللی، رکود تورمی و عوامل دیگر به ضعف دچار شده و نیاز به سیاست‌گذاری مناسب برای تقویت دارد تا بتواند فضای اقتصادی کشور را رقابتی نماید و بدینوسیله در فضای پر رقابت بیشترین منافع اقتصادی را برای کشور به ارمغان آورد. با عنایت به اینکه همواره برنامه‌هایی تدریجی از اقتصاد نفتی و نیز برجسته کردن نقش مالیات در اداره امور کشور مورد توجه دولتمردان و مردم بوده است و از آنجایی که از یکسو درآمد زائی دولت از محل اخذ مالیات بیشتر به توسعه همه جانبه اقتصادی چون رشد فضای کسب و کار، افزایش سطح تولید کیفی، اشتغال و از همه مهم‌تر جذب سرمایه‌گذار خارجی در ایجاد پروژه‌ها و طرح‌های بزرگ و کوچک زیرساختی باز می‌گردد و از سوی دیگر، مالیات نیز خود یک عامل اساسی محیطی و مؤثر بر فضای کسب و کار شناخته می‌شود. بدین ترتیب با توجه به روی آوردن دولت‌ها به استفاده از فناوری اطلاعات در مالیات که تحت عنوان مالیات الکترونیک مطرح می‌شود و نیز اهمیت بالای بهبود شاخص‌های فضای کسب و کار که یکی آنها شاخص پرداخت مالیات است، در این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سوال هستیم که تأثیر مالیات الکترونیک بر شاخص بهبود فضای کسب و کار در بخش مالیات چیست؟

فرضیات تحقیق

فرضیه اصلی

مالیات الکترونیکی بر شاخص‌های بهبود فضای کسب و کار در بخش مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.

فرضیات فرعی

- مالیات الکترونیکی بر شاخص تعداد پرداخت مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.
- مالیات الکترونیکی بر شاخص زمان صرف شده برای مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.
- مالیات الکترونیکی بر شاخص نرخ مالیات کل تأثیر معنادار وجود دارد.

۲- مبانی نظری پژوهش**۲-۱- تعاریف متغیرها**

- **تعداد پرداخت مالیات:** کل تعداد مالیات‌ها، عوارض پرداخت شده، روش پرداخت و دفعات پرداخت را شامل می‌شود. این شاخص، مالیات بر مصرف مانند مالیات بر فروش یا مالیات بر ارزش افزوده را نیز در بر می‌گیرد.
- **زمان صرف شده:** معیار زمان عبارت است از ساعات ثبت شده در سال برای پرداخت مالیات‌ها. این معیار، زمانی را که برای آماده کردن، بایگانی کردن و پرداخت (یا عدم پرداخت) سه نوع عمده از مالیات‌ها لازم است را محاسبه می‌کند. زمان آماده سازی شامل مدت جمع‌آوری همه اطلاعات لازم برای محاسبه مالیات قابل پرداخت است.
- **نرخ مالیات کل:** مجموعه مبلغ مالیات‌ها، پرداخت‌ها و کسورات قانونی قابل پرداخت توسط شرکت در سال دوم فعالیت را محاسبه می‌نماید. این نرخ به صورت درصدی از سود نشان داده می‌شود. کل مبلغ مالیات‌ها شامل جمع انواع مالیات‌ها و سهم حق بیمه‌های قابل پرداخت پس از محاسبه و کسر معافیت‌های مالیاتی است. (سالاری، ۱۳۹۰)
- **مالیات الکترونیک:** مالیات الکترونیک همان‌گونه که از نام آن استنباط می‌شود، مقدار وجوهی است که شهروند الکترونیک یک کشور طبق قانون از طریق نرم افزار اظهارنامه الکترونیک به دولت الکترونیک خود در جهت اداره امور کشور، تأمین کالا و خدمات عمومی و ضروری و امنیت و دفاع همگانی و عمران و آبادانی می‌پردازد.

۲-۲- مالیات الکترونیک

- مالیات الکترونیک، همان طور که از نام آن استنباط می‌شود، مقدار وجوهی است که شهروند الکترونیک یک کشور طبق قانون از طریق نرم افزار اظهارنامه الکترونیک به

دولت الکترونیک خود در جهت اداره امور کشور، تأمین کالاها و خدمات عمومی و ضروری و امنیت و دفاع همگانی و عمران و آبادانی می‌پردازد. (لطفی، ۱۳۸۷: ۳۷).

مالیات الکترونیک مورد خاصی از خدمات دولت الکترونیک است، زیرا استفاده از مالیات الکترونیک پیچیده‌تر از دیگر خدمات دولت الکترونیک است. پرداخت مالیات و جمع‌آوری آن در تایوان و بسیاری از کشورهای دیگر صرفاً به صورت کاغذی بود، در سال ۱۹۹۸، به شهروندان تایوان سه روش جایگزین اشاره شد:

روش دستی،
روش دو بعدی (D۲، نیمه اینترنتی)،
اینترنتی.

پرداخت دستی هم برای مالیات دهندگان و هم برای ادارات مالیات روشی خسته کننده، پیچیده و پر از کاغذبازی است. مالیات دهندگان معمولاً با استفاده از قلم و ماشین حساب، محاسبات پیچیده‌ای را انجام می‌دهند. سپس گزارش مالیات را شخصاً و یا از طریق پست به اداره مالیات تحویل می‌دهند. (نجفدر و دیگران، ۱۳۹۱)

اداره مالیات پس از تحویل گزارش مالیات، از خدمات ورود داده استفاده کرده تا اطلاعات مربوط به مالیات را وارد کند. کنترل اشتباه، فرایندی زمان بر و پر از خطا است که از قدیم توسط کارمندان صورت می‌گرفت. اما در دو روش دیگر مالیات دهندگان می‌توانند تصمیم بگیرند که آیا آیا اطلاعات خود را از طریق اینترنت به اداره مالیات بفرستند یا از دو یا سه صفحه حاوی اطلاعات خود، همراه با بارکد (D۲) پرینت بگیرند و آنها را به مقصد اداره مالیات پست کنند. برای پرداخت اینترنتی مالیات، مالیات دهنده‌ای که مجوز اصلی عمومی دارد می‌تواند اطلاعات مالیاتی خود را از اینترنت دانلود کند. این مجوز را اداره دولتی اعطا می‌کند. عموماً مالیات دهنده فقط باید صحت اسناد و اطلاعات مالیاتی خود را بدون هیچ گونه زحمتی جهت وارد کردن اطلاعات تایید کند. بنابراین روش پرداخت اینترنتی مالیات، فرایند پرداخت مالیات را برای مالیات دهندگان آسان و سریع می‌کند. (نجفدر و دیگران، ۱۳۹۱)

هدف اولیه پرداخت با بارکد (D۲)، آسان نمودن انتقال نرم از روش کاغذی به سمت روش اینترنتی است. بارکد مانند دیسک کاغذی عمل می‌کند که حاوی اطلاعاتی است که توسط دستگاه خواننده می‌شود و به اداره مالیات کمک می‌کند تا سریع‌تر اطلاعات فرم‌ها را از طریق اسکند وارد کامپیوتر کنند. انگیزه تشویق برای پرداخت الکترونیکی به‌جای پرداخت دستی برای دولت روشن شده است به‌طوری که نرخ اشتباه برای

گزارش مالیات بر درآمدی که به صورت الکترونیکی آماده شده است به طوری که نرخ اشتباه برای گزارش مالیات بر درآمدی که به صورت الکترونیکی آماده شده است کم‌تر از یک درصد است، این عدد در گزارشات کاغذی به ۲۰ درصد می‌رسد. بنابراین، اداره مالیات به پرداخت الکترونیکی مالیات به منزله موقعیتی برای مهندسی دوباره فرایند می‌نگرد. پرداخت الکترونیکی مالیات به منزله موقعیتی برای مهندسی دوباره فرایند می‌نگرد. پرداخت الکترونیکی مالیات در سال ۱۹۹۸ شروع شد و تا به حال با سرعت ثابتی رشد کرده است (نجفدر و دیگران، ۱۳۹۱).

۲-۳- فضای کسب و کار

هر چند واژه فضای کسب و کار در دهه‌های اخیر به‌عنوان یکی از کلیدواژه‌های مهم در مباحث اقتصاد کلان مطرح شده است، با تاملی در مباحث انجام شده پیرامون توسعه اقتصادی و پیش‌نیازهای یک اقتصاد شکوفا و رو به رشد خواهیم دید که این مفهوم همواره مورد توجه صاحب نظران و اندیشمندان بوده است. در سال‌های اخیر این مفهوم با دقت و ظرافت بیش‌تری مورد توجه اقتصاددانان قرار گرفته است و صاحب‌نظران کوشیده‌اند این مفهوم را با دقت و حساسیت بیش‌تری مورد توجه قرار دهند. (ترک نژاد و شیرکوند، ۱۳۹۰).

منظور از فضای کسب و کار، عوامل مؤثر بر عملکرد واحدهای اقتصادی مانند کیفیت دستگاه‌های حاکمیت، ثبات قوانین و مقررات، کیفیت زیرساخت‌ها و غیره است که تغییر دادن آن‌ها فراتر از اختیارات و قدرت مدیران بنگاه‌های اقتصادی است. (میدری و قودجانی، ۱۳۸۷).

به عبارت دیگر محیط کسب و کار شامل نهادها، مقررات و رویه‌های اداری مندرج در محیط فعالیت اقتصادی است و به نوعی هزینه‌های غیرفنی فعالیت اقتصادی را تعیین می‌کند. (یکتا و فهیمی فر، ۱۳۹۰)

عواملی از جمله سلامت نظام اداری، امنیت اجتماعی، ثبات در سیاست‌های اقتصادی، قوانین و مقررات و همچنین کیفیت نظام قضایی، در ایجاد یک کسب و کار جدید یا توسعه کسب و کارهای قدیمی مؤثرند. تغییر در این عوامل (فراتر از اختیارات و قدرت مدیران کسب و کار) می‌تواند بر عملکرد کسب و کارهای مختلف، مؤثر باشد. مجموعه این عوامل که بر بازده و ریسک سرمایه‌گذاران نیز تأثیرگذار خواهد بود را

محیط کسب و کار می‌نامند. این تعریف از محیط کسب و کار، بر اساس مطالعه میدری (۱۳۸۸) شامل سه دسته‌بندی گسترده است:

- دسته نخست، جنبه‌های کلان اقتصادی از قبیل سیاست‌های پولی، مالی و ارزی را شامل می‌شود و تأثیر روشنی بر بازده سرمایه‌گذاری دارد؛ برای مثال نرخ بالای مالیاتی باعث کاهش بازده سرمایه‌گذاری می‌شود؛ در حالی که تورم، نوسان پذیری بازده را افزایش خواهد داد.

- دسته دوم شامل حکمرانی، نهادها و ثبات سیاسی است؛ برای نمونه، حاکمیت قانون بر تصمیمات سرمایه‌گذار و میزان آن، بر سرمایه‌گذاری و سازماندهی آن تأثیرگذار می‌باشد. نهادها نیز شامل نهادهای غیررسمی؛ از قبیل میزان کلی اعتماد، سرمایه اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی هستند و مسئولیت روابط معاملاتی جدید و گسترش بنگاه را برعهده دارند.

- دسته سوم شامل زیرساخت‌های ضروری برای سرمایه‌گذاری مولد؛ از قبیل حمل و نقل، برق و مخابرات می‌باشند. محیط کسب و کار در یک تعریف کلی، مجموعه عواملی است که بر عملکرد بنگاه تأثیر می‌گذارد اما مدیر نمی‌تواند آن را به سهولت تغییر دهد. بررسی وضعیت محیط کسب و کار در بخش‌های مختلف اقتصادی، تفاوت‌های اندکی با هم دارد که ضرورت بررسی برنامه‌ریزی استراتژیک جهت بهبود این محیط در هر بخش اقتصادی، لازم به نظر می‌رسد (براتی، ۱۳۹۲: ۱۱۰).

شاخص‌های فضای کسب و کار

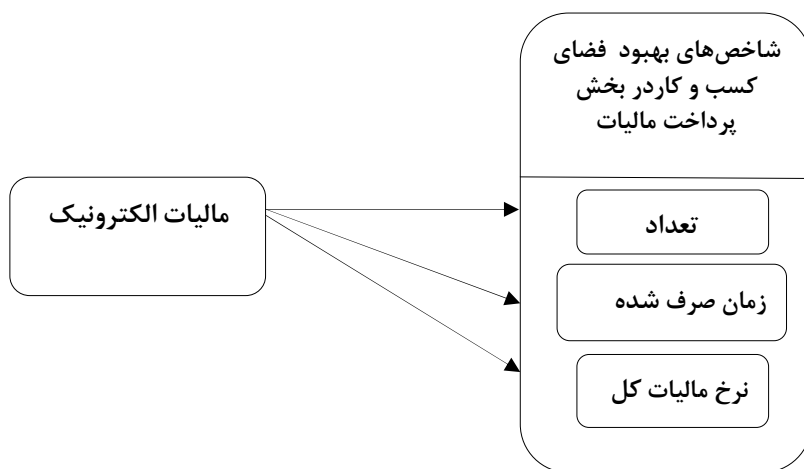
به دلیل ضرورت تجزیه و تحلیل محیط اقتصادی در ارزیابی وضعیت آن از زوایای مختلف عوامل مؤثر بر فضای کسب و کار از دیرباز مورد توجه سازمان‌های مختلف بوده و هر یک برای بررسی آنها شاخص‌های مختلفی معرفی نموده و به کار برده‌اند. (احمدی، ۱۳۸۷) در حال حاضر بانک جهانی با استناد به ده شاخص کمی که ده مرحله از عمر یک کسب و کار را از زمان شکل‌گیری تا انحلال آن در بر می‌گیرد در مورد میزان مناسب بودن محیط اقتصادی کشور برای انجام فعالیت اقتصادی قضاوت می‌کند. (ترکنژاد و شیرکوند، ۱۳۹۰)

۱- شاخص شروع یک کسب و کار: این شاخص کل فرایندی را که یک کارآفرین به منظور تاسیس یک شرکت تا بهره برداری رسمی برای شروع یک کسب و کار تجاری، خدماتی و یا صنعتی انجام می‌دهد، ارزیابی می‌کند.

- ۲- شاخص اخذ مجوز: در رابطه با شاخص اخذ مجوزها بیش تر توجه بانک جهانی مبتنی بر فرایندهای عملیاتی مربوط به اخذ مجوزهای بخش سازمان و همچنین امور مربوط به انشعابات آب، برق و گاز می‌باشد. این شاخص میزان سهولت یا سختی تعامل با مراجع قانونی صادرکننده مجوزهای ساخت را بررسی می‌کند.
- ۳- شاخص استخدام و اخراج نیروی کار: یکی از شاخص‌هایی که به صورت ملموس بر فضای کسب و کار تأثیر می‌گذارد. مشکلات و سختی‌هایی که کارفرمایان در استخدام و یا اخراج کارگران با آن مواجه‌اند در این شاخص مستتر است.
- ۴- شاخص ثبت و انتقال مالکیت: شاخص ثبت و انتقال مالکیت ارائه دهنده سهولت ثبت حقوق مالکیت می‌باشد. در این شاخص، فرایند کامل خرید یک زمین یا ساختمان و انتقال حق مالکیت آن از یک فرد به فرد دیگر ثبت می‌شود.
- ۵- شاخص اخذ اعتبار: معیارهای مرتبط با میزان دسترسی، کیفیت و به اشتراک‌گذاری و مبادله اطلاعات اعتباری و همچنین آگاهی افراد نسبت به حقوق قانونی خود را شامل می‌شود.
- ۶- شاخص حمایت از سرمایه‌گذاران: این شاخص دارای چهار مؤلفه شفافیت معاملات (انتشار اطلاعات)، مسئولیت مدیران، توانایی سهامداران در شکایت علیه سوء رفتار و تدبیر مدیران و مسئولین (سهولت شکایت سهامداران) و حمایت از سرمایه‌گذاران می‌باشد.
- ۷- شاخص پرداخت مالیات: این شاخص امور مربوط به اخذ مالیات را از جهت تعداد پرداخت‌ها، زمان صرف شده برای پرداخت مالیات و نرخ‌های مالیاتی ارزیابی می‌کند.
- ۸- شاخص تجارت برون مرزی: این شاخص تمام مراحل الزامی برای صادرات و واردات محموله استاندارد کالا (از جمله تمام مراحل اداری و نیز زمان و هزینه انجام امور) را گردآوری نموده و در واقع سهولت تجارت با خارج، موانع و مشکلات صدور و ورود کالاها را اندازه‌گیری می‌نماید.
- ۹- شاخص الزام آور بودن اجرای قراردادهای: سهولت اجرای قانون در نظام قضایی و به‌طور کلی ضمانت اجرای قراردادهای تجاری با شاخص اجرای قراردادهای ارزیابی می‌شود.
- ۱۰- شاخص انحلال یک فعالیت: شاخص انحلال فعالیت ارائه دهنده سختی یا سهولت بعد از ورشکستگی می‌باشد و براساس این شاخص اگر سهامداران امیدوار باشند

که می‌توانند آسان‌تر سهم بیش‌تری از دارایی‌های اولیه خود را پس از ورشکستگی به دست آورند، ریسک سرمایه‌گذاری کم‌تر خواهد شد. (یکتا و فهیمی فر، ۱۳۹۰)

۲-۴- مدل مفهومی پژوهش

منبع مدل: لیام ابریل (۲۰۰۲)

۲-۵- پیشینه تحقیق

قاسمی اردکانی (۱۳۹۳) پژوهشی تحت عنوان ارائه مدلی جهت شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر گرایش مؤدیان مالیاتی به استفاده از سیستم الکترونیکی پرداخت مالیات انجام داد. این پژوهش با هدف شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر گرایش مؤدیان مالیاتی به استفاده از سیستم الکترونیکی پرداخت مالیات انجام شده است. در این پژوهش جامعه آماری شامل ۱۱ نفر از خبرگان در حوزه مدیریتی سیستم‌های پرداخت مالیات و آشنا با مبحث پرداخت الکترونیکی بوده که به صورت قضاوتی انتخاب شده است. سپس جهت انتخاب معیارهای مؤثر بر گرایش مؤدیان مالیاتی به استفاده از سیستم الکترونیکی از تکنیک دلفی فازی استفاده شده است که پس از توزیع و بررسی پرسشنامه‌ها این معیارها مورد شناسایی قرار گرفت در نهایت جهت اولویت‌بندی معیارها و شاخص‌های شناسایی شده از تکنیک فرایند تحلیل سلسله مراتبی فازی FAHP استفاده شده است.

فیض پور و دیگران (۱۳۹۰) در مقاله "مالیات و جایگاه آن در فضای کسب و کار ایران: مطالعه دیدگاه کارشناسان صنعتی، صنعتگران و متولیان بخش صنعت استان یزد با استفاده از روش "AHP، می‌کوشد فضای کسب و کار و زیرشاخص اصلی آن یعنی پرداخت مالیات را در استان یزد به‌عنوان یکی از استان‌های برخوردار صنعتی و از نگاه کارگزاران بخش صنعت، کارشناسان این بخش و صنعتگران آن مورد بررسی قرار دهد. نتایج این مطالعه بیانگر آن است که براساس گزارش‌های جهانی، در میان ده زیرشاخص فضای کسب و کار، چگونگی وضعیت پرداخت مالیات در ایران طی سال‌های ۲۰۰۷-۲۰۱۲ از وضعیت مناسبی برخوردار نبوده و رتبه آن تنزل یافته است. با این وجود، اولویت شاخص‌های فضای کسب و کار از نگاه متولیان، کارشناسان و صنعت‌گران استان یزد بیانگر اهمیت و اولویت پایین‌تر شاخص پرداخت مالیات نسبت به سایر شاخص‌های فضای کسب و کار است.

دادستار (۲۰۰۶)، در تحقیقی به این نتیجه رسید که عدم توانایی و مهارت کافی در استفاده از اینترنت، مهم‌ترین تهدیدات برای استفاده از این سیستم در مالزی هستند. تعداد کاربران مالزیایی که از اظهارنامه الکترونیکی استفاده کردند در سال ۲۰۰۷ به ۵۳۸۵۵۸ نفر و در سال ۲۰۰۸ به مرز ۸۸۱۳۸۷ نفر رسید.

(لودویک کریستین^۱، ۲۰۰۹) تحقیقی در امریکا انجام شد، عامل‌های ریسک احساس شده، قضاوت خوش بینانه^۲، انتظار تلاش (سهولت استفاده)، انتظار کارایی (سودمندی) و تأثیرات اجتماعی به‌عنوان عوامل مؤثر بر پذیرش اظهارنامه مالیاتی الکترونیکی در امریکا شناخته شدند. قضاوت خوش بینانه به معنی یک خطای سیستماتیک در دریافت جایگاه واقعی خود توسط افراد نسبت به میانگین‌های گروه است. یعنی در رویدادهای منفی، افراد تصور می‌کنند که این اتفاقات بد برای آنها کم‌تر از حد متوسط گروه اتفاق می‌افتد و در رویدادهای مثبت، تصور می‌کنند که این اتفاقات خوب بیشتر از حد متوسط گروه برای آنها پیش می‌آید.

۳- روش تحقیق

انسان برای رسیدن به مقصود و حل مشکلات راه‌حل‌های مختلفی را تجربه می‌کند و مناسب‌ترین راه و روش را انتخاب می‌کند. در این پژوهش چون به دنبال بهبود و ارائه

1- Ludwig Christian

2- Optimism bias

راهکار می‌باشیم روش پژوهش ما کاربردی می‌باشد. تحقیقات کاربردی برای بهبود و بهینه‌سازی ابزارها، روش‌ها و اشیا و الگوها مورد استفاده تحقیقات علمی قرار می‌گیرد. هدف از تحقیق حاضر توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است. این پژوهش به قصد کاربرد نتایج یافته‌هایش برای حل مشکلات خاص درون سازمان انجام می‌شود و تلاش برای پاسخ دادن به یک معضل و مشکل علمی است که در دنیای واقعی وجود دارد. بنابراین، تحقیق حاضر از لحاظ هدف کاربردی محسوب می‌شود و چون به صورت پژوهشی از پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌های آن استفاده شده و محقق عملاً در جریان تحقیق درگیر شده است؛ تحقیق از لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها، از نوع تحقیقات میدانی به شمار می‌آورد.

جامعه این مقاله عبارت است از تمام کلیه کارکنان سازمان امور مالیاتی استان مرکزی برابر است با ۶۰۰ نفر. در این مقاله، جهت نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شده است. برای تعیین حجم نمونه مورد نظر از فرمول کوکران استفاده شده است و با توجه به فرمول کوکران، نمونه تحقیق ۳۰۵ می‌باشد. با استفاده از آمار توصیفی به بررسی ویژگی جامعه آماری و سپس به آزمون فرضیات و ترسیم دیاگرام تحلیل مسیر می‌پردازیم. به منظور روابط علت و معلولی بین متغیرها و مؤلفه‌های مورد بررسی با استفاده از نرم افزار لیزرل معادلات ساختاری روابط بین متغیرها مدل سازی می‌گردد. برای بررسی فرضیات جمعیت‌شناختی از نرم‌افزار spss استفاده شده است.

۳-۱- روایی و پایایی پرسشنامه

در این مقاله نیز اعتبار پرسشنامه توسط اساتیدی که دارای مدرک دکتری و عضو هیأت علمی دانشگاه بودند، سنجیده شد.

هم‌چنین به منظور تعیین پایایی آزمون از روش آلفاکرونباخ استفاده شده است. این روش برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری که خصیصه‌های مختلف را اندازه می‌گیرد، به کار می‌رود. میزان آلفاکرونباخ محاسبه شده برای پرسشنامه به صورت کلی برابر ۰/۹۲ است. آلفاکرونباخ محاسبه شده برای هر کدام از متغیرها به تفکیک زیر بیان شده است.

جدول ۳-۱- پایایی پرسشنامه به تفکیک هر متغیر

سازه	آلفای کرونباخ
مالیات الکترونیک	٪۸۹
زمان پرداخت	٪۸۷
تعداد پرداخت	٪۹۰
نرخ مالیات کل	٪۸۹

۴- تجزیه و تحلیل داده‌ها

۴-۱- تحلیل توصیفی

جدول ۴-۱- توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس جنسیت

ردیف	طبقات	فراوانی	درصد
۱	مرد	۲۰۰	٪۶۶
۲	زن	۱۰۵	٪۳۴
	جمع کل	۳۰۵	٪۱۰۰

جدول ۴-۲- توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سن

ردیف	طبقات	فراوانی	درصد
۱	کمتر از ۳۰ سال	۱۰۰	٪۳۳
۲	۳۰ تا ۳۵ سال	۵۰	٪۱۶
۳	۳۶ تا ۴۰ سال	۷۰	٪۲۳
۵	۴۰ سال به بالا	۸۵	٪۲۸
	جمع کل	۳۰۵	٪۱۰۰

جدول ۴-۳- توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس سابقه خدمت

ردیف	طبقات	فراوانی	درصد
۱	کمتر از ۵ سال	۱۰۰	٪۳۳
۲	۵ تا ۱۰ سال	۵۰	٪۱۶
۳	۱۱ تا ۱۵ سال	۵۰	٪۱۶
۴	۱۶ تا ۲۰ سال	۴۵	٪۱۵
۵	۲۰ سال به بالا	۶۰	٪۲۰
	جمع کل	۳۰۵	٪۱۰۰

۴-۲- تحلیل استنباطی داده‌ها

۴-۲-۱- تحلیل عاملی تأییدی متغیرهای تحقیق

در انجام تحلیل عاملی باید از این مسأله اطمینان حاصل شود که آیا می‌توان داده‌های موجود را برای تحلیل مورد استفاده قرارداد یا نه. به عبارت دیگر؛ آیا تعداد داده‌های موردنظر برای تحلیل عاملی مناسب هستند یا خیر؟ بدین منظور از شاخص KMO و آزمون بارتلت استفاده گردیده‌است. براساس این دو آزمون داده‌ها زمانی برای تحلیل عاملی مناسب هستند که شاخص KMO بیش‌تر از (۰/۶) و نزدیک به یک و sig آزمون بارتلت کم‌تر از (۰/۰۵) باشد. خروجی این آزمون‌ها در جداول زیر ارائه گردیده‌است.

جدول ۴-۴- آزمون KMO و بارتلت برای سؤالات پرسشنامه

آزمون KMO		آزمون بارتلت
۰/۸۱۱	χ^2	
۱۶۷۴/۲۲۵	درجه آزادی	
۳۰۴	Sig	
۰/۰۰۰		

با توجه به جدول (۴-۴)؛ مقدار شاخص KMO برابر ۰/۸۱۱ است (بیش‌تر از ۰/۶)، لذا تعداد نمونه (تعداد پاسخ‌دهندگان) برای تحلیل عاملی کافی می‌باشد. همچنین مقدار sig آزمون بارتلت، کوچک‌تر از ۰/۰۵ است؛ که نشان می‌دهد تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار مدل عاملی مناسب است و فرض شناخته شده بودن ماتریس همبستگی، رد می‌شود.

در تحلیل عاملی اکتشافی برای استخراج عامل‌ها از روش مؤلفه‌های اصلی^۱ و برای چرخش عامل‌ها از روش واریماکس^۲ با نرمال سازی کیسر^۳ بهره گرفته شده‌است. ملاک تصمیم‌گیری در مورد بقا یا حذف سؤالات پرسشنامه از تحلیل عاملی؛ مقادیر اشتراک استخراجی^۴ آن‌هاست. بدین ترتیب که اگر مقدار اشتراک استخراجی هر یک از سؤالات کم‌تر از (۰/۵) باشد، آن سؤال را از تحلیل عاملی کنار می‌گذاریم. همچنین ملاک تصمیم‌گیری در مورد دسته‌بندی سؤالات، مقادیر ویژه بالاتر از (۱) و نمرات عاملی بالاتر از (۰/۴) در نظر گرفته شده است. نتایج آزمون تحلیل اکتشافی در جداول (زیر) نمایان است. جهت اینکه نشان دهیم هر سؤال پرسشنامه در کدام عامل جای گرفته است،

- 1- Principle Component
- 2- Varimax Rotation
- 3- Kaiser Normalization
- 4- Communalities Extraction

بیش‌ترین بار عاملی آن سؤال با رنگی دیگر در جداول تحلیل عاملی اکتشافی مشخص شده است.

تحلیل عاملی اکتشافی سؤالات پرسشنامه

جدول ۴-۵- ماتریس عوامل چرخش یافته با روش تحلیل مولفه اصلی و روش چرخش واریماکس با نرمال‌سازی کیسر برای سؤالات پرسشنامه

سؤالات	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	استخراج اشتراک
	تعداد پرداخت	زمان پرداخت	نرخ مالیات	محیط کسب و کار	
سؤال ۱	۰٫۶۶۱	۰٫۱۲۰	۰٫۲۰۴	۰٫۲۰۴	۰٫۵۷۲
سؤال ۲	۰٫۶۲۳	۰٫۲۱۵	۰٫۲۶۱	۰٫۱۸۸	۰٫۵۹۲
سؤال ۳	۰٫۶۶۲	۰٫۰۱۳	۰٫۳۰۵	۰٫۱۳۵	۰٫۵۸۱
سؤال ۴	۰٫۶۸۵	۰٫۱۲۴	-۰٫۰۳۸	۰٫۰۹۸	۰٫۵۰۱
سؤال ۵	۰٫۰۰۳	۰٫۷۶۲	۰٫۰۳۲	۰٫۰۷۸	۰٫۶۰۲
سؤال ۶	۰٫۱۱۸	۰٫۵۸۹	۰٫۲۸۰	۰٫۲۷۳	۰٫۵۷۷
سؤال ۷	۰٫۱۱۴	۰٫۸۰۸	۰٫۰۸۸	۰٫۱۲۶	۰٫۷۰۱
سؤال ۸	۰٫۰۷۱	۰٫۸۰۸	۰٫۱۱۵	۰٫۰۹۳	۰٫۶۸۵
سؤال ۹	۰٫۱۱۵	۰٫۲۱۹	۰٫۸۱۷	۰٫۰۶۱	۰٫۷۴۳
سؤال ۱۰	۰٫۰۸۹	۰٫۰۷۲	۰٫۸۰۵	۰٫۰۲۰	۰٫۶۸۲
سؤال ۱۱	۰٫۱۰۹	۰٫۰۳۶	۰٫۷۷۳	۰٫۲۰۴	۰٫۶۸۴
سؤال ۱۲	۰٫۱۲۵	۰٫۲۲۱	۰٫۱۳۵	۰٫۷۲۳	۰٫۶۳۹
سؤال ۱۳	۰٫۱۵۴	۰٫۰۹۱	-۰٫۰۰۳	۰٫۸۰۴	۰٫۶۹۰
سؤال ۱۴	۰٫۱۴۷	۰٫۰۳۸	۰٫۱۴۴	۰٫۷۳۶	۰٫۵۹۴
سؤال ۱۵	۰٫۱۱۸	۰٫۱۲۱	۰٫۲۱۹	۰٫۷۲۷	۰٫۶۴۵
سؤال ۱۶	۰٫۱۱۶	۰٫۰۹۶	۰٫۱۱۱	۰٫۰۷۱	۰٫۶۷۳
سؤال ۱۷	۰٫۱۴۵	۰٫۰۸۵	۰٫۰۹۸	۰٫۱۱۱	۰٫۶۵۲
سؤال ۱۸	۰٫۲۲۴	۰٫۲۵۲	۰٫۰۳۲	۰٫۱۳۸	۰٫۶۲۹
سؤال ۱۹	۰٫۱۸۳	۰٫۰۶۴	۰٫۲۶۴	۰٫۰۶۸	۰٫۶۷۶
سؤال ۲۰	۰٫۲۰۴	۰٫۰۸۱	۰٫۱۲۴	۰٫۱۳۶	۰٫۶۰۰
مقدار ویژه عامل‌ها	۷٫۴۶۰	۲٫۲۶۱	۱٫۹۲۷	۱٫۷۵۲	۰٫۷۵۶
واریانس تبیین شده توسط هر عامل	۳۰٫۵۴	۲۰٫۹۰۹	۲۰٫۷۸۷	۲۰٫۷۳۲	۰٫۶۷۶
درصد واریانس تبیین شده	٪۱۲٫۲۱۶	٪۱۱٫۶۳۸	٪۱۱٫۱۴۹	٪۱۰٫۹۲۷	۰٫۶۰۰
درصد تجمعی واریانس تبیین شده	٪۱۲٫۲۱۶	٪۲۳٫۸۵۳	٪۳۵٫۰۰۳	٪۴۵٫۹۳۰	۰٫۷۱۷

باتوجه به جدول فوق، مقدار اشتراک استخراجی برای تمام سؤالات بیش‌تر از (۰/۵) می‌باشد و هیچ سؤالی از پرسشنامه لازم نیست که کنار گذاشته شود. باتوجه به جدول، شش عامل با مقدار ویژه بالاتر از یک استخراج شده‌اند که تمام سؤالات مربوط به این متغیر در این شش عامل جای گرفته‌اند. همچنین باتوجه به بارهای عاملی سؤالات؛ هریک از سؤالات بیش‌ترین بار عاملی را در همان عاملی که از پیش تعیین شده بود، دارا هستند. پس هر سؤال دقیقاً همان عاملی را اندازه‌گیری می‌کند که برای آن طراحی شده است، بنابراین سؤالات پرسشنامه از روایی لازم برخوردار می‌باشد.

۴-۲-۱- تحلیل عاملی تأییدی متغیرهای تحقیق

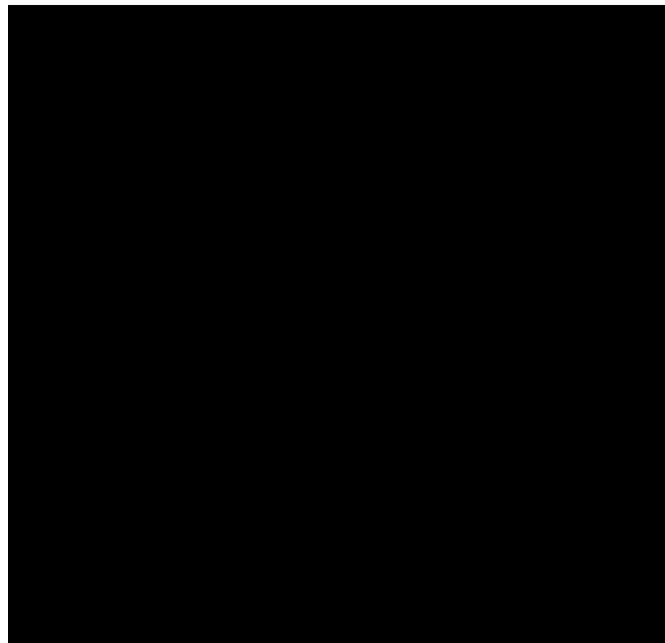
در تجزیه تحلیل استنباطی، پیش از آزمون فرضیه‌ها می‌بایست با استفاده از آزمون تحلیل عاملی تأییدی روایی سازه را مورد آزمون قرار دهیم. آزمون برازندگی در تحلیل تأییدی و مسیر، شاخص RMSEA، یا جذر برآورد واریانس خطای تقریب کم‌تر از هشت درصد شاخص $\frac{\chi^2}{df}$ کم‌تر از سه و (GFH, CFL, IFI, NNFI) بالاتر از ۹۰ درصد می‌باشد. مقدار (T-Value) ضرایب معنی‌داری هر متغیر نیز بزرگ‌تر از ۲ و کوچک‌تر از ۲- باشد، مدل از برازش خوبی برخوردار است یا به عبارتی تقریبی معقولی از جامعه برخوردار می‌باشد.

از آنجا که در این بخش، خروجی نرم افزار بدون تغییر آورده شده است، قبل از مشاهده خروجی نرم افزار، جهت شناسایی علائم اختصاری متغیرهای مکنون و مشاهده‌ای، جدول زیر ارائه شده است.

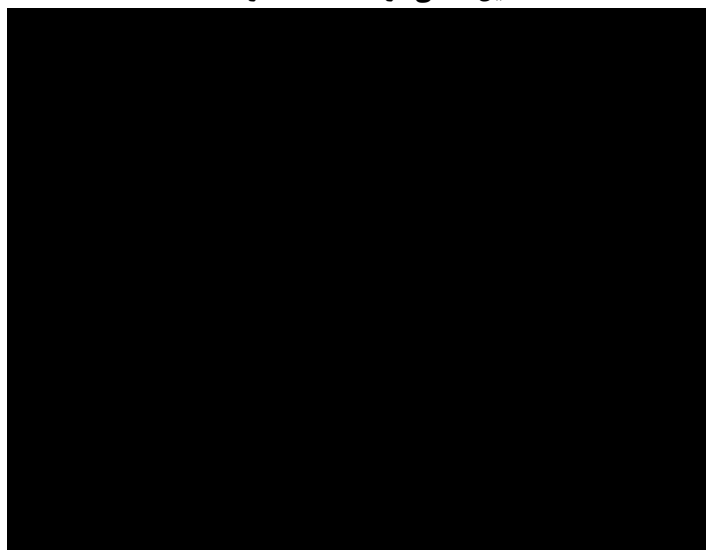
جدول ۴-۶- راهنمای شناسایی علائم اختصاری متغیرهای مدل

مؤلفه‌ها	سوال	علامت اختصاری
تعداد پرداخت	۱ تا ۷	Number
زمان پرداخت	۸ تا ۱۰	Time
نرخ مالیات	۱۱ تا ۱۵	Taxation
محیط کسب و کار	۱۶ تا ۲۰	Environment

مدل اندازه‌گیری شاخص‌های بهبود فضای کسب و کار در بخش مالیات

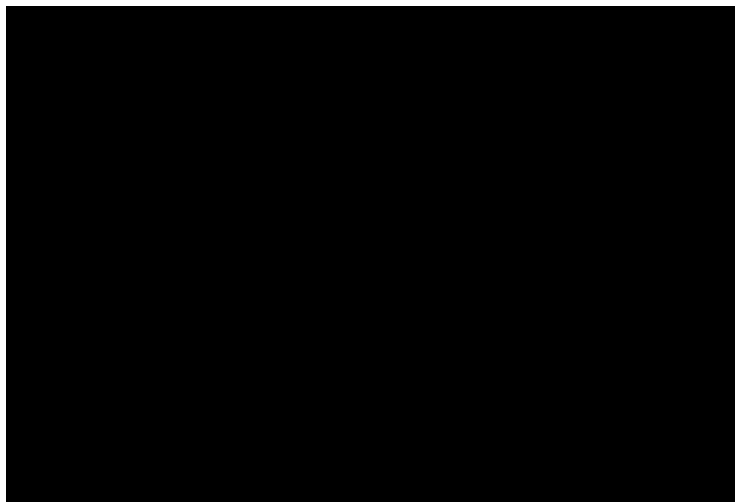

شکل ۴-۱- مدل اندازه‌گیری شاخص‌های بهبود فضای کسب و کار بخش مالیات با استفاده از تحلیل عاملی در حالت استاندارد

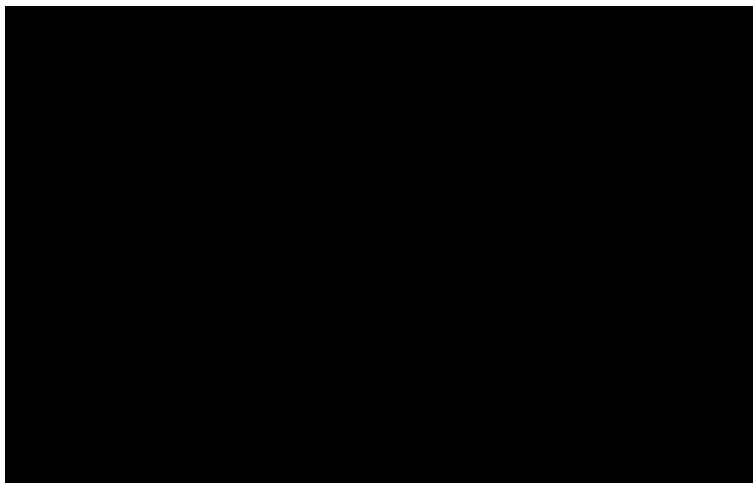

شکل ۴-۲- مدل اندازه‌گیری شاخص‌های بهبود فضای کسب و کار بخش مالیات با استفاده از تحلیل عاملی در حالت معنی‌داری

مدل اندازه‌گیری مالیات الکترونیکی

شکل ۳-۴- مدل اندازه‌گیری ابعاد مالیات الکترونیکی با استفاده از تحلیل عاملی در حالت استاندارد

شکل ۴-۴- مدل اندازه‌گیری ابعاد مالیات الکترونیکی با استفاده از تحلیل عاملی در حالت معنی‌داری

۴-۲-۱- بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

یکی از روش‌های بررسی ادعای نرمال بودن توزیع متغیر استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف است.

فرضیه صفر: متغیرهای تحقیق دارای توزیع نرمال هستند.
فرضیه یک: متغیرهای تحقیق دارای توزیع نرمال نیستند.

جدول ۴-۷- توزیع نرمال متغیرها

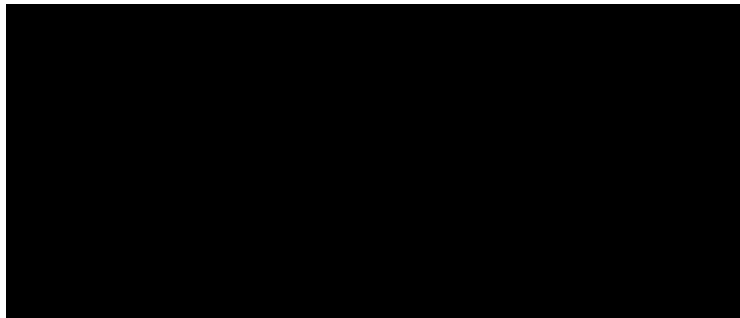
مقدار معنی داری	کولموگروف اسمیرنوف	مؤلفه‌ها
۰,۰۹۱	۱,۲۴۲	تعداد پرداخت
۰,۰۱۷	۱,۵۴۷	زمان پرداخت
۰,۰۶۰	۱,۳۲۵	نرخ مالیات
۰,۴۹۶	۰,۸۳۰	محیط کسب و کار

Test distribution is Normal.

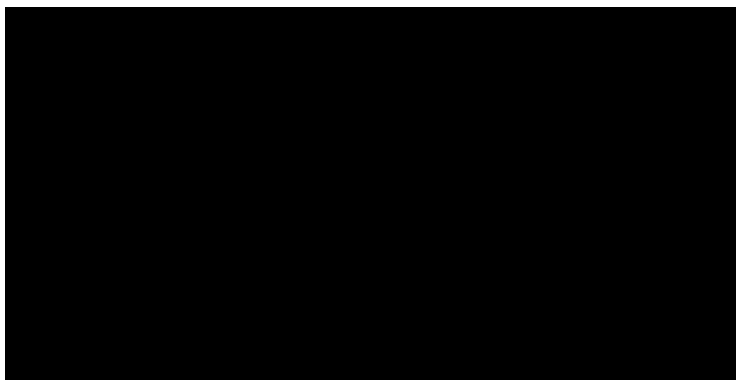
نتایج این آزمون نشان می‌دهد سطح معناداری تمامی متغیرهای تحقیق بیش‌تر از ۰.۰۵ است و همچنین باید خاطر نشان کرد نرم افزار Spss طبق قضیه حد مرکزی نتایج این پرسشنامه را نرمال تشخیص داده است، لذا فرضیه صفر یعنی نرمال بودن متغیرها مورد تأیید قرار می‌گیرد.

۴-۲-۲- آزمون فرضیات فرعی با استفاده از روابط ساختاریافته خطی

پس از تعیین مدل‌های اندازه‌گیری به منظور ارزیابی مدل مفهومی تحقیق و همچنین اطمینان یافتن از وجود یا عدم وجود رابطه علی میان متغیرهای تحقیق و بررسی تناسب داده‌های مشاهده شده با مدل مفهومی تحقیق، فرضیه‌های تحقیق با استفاده از مدل معادلات ساختاری نیز آزمون شدند. نتایج آزمون فرضیه‌ها در نمودار منعکس شده‌اند.

شکل ۴-۵- اندازه‌گیری مدل کلی و نتایج فرضیه‌ها در حالت استاندارد

شکل ۴-۶- اندازه‌گیری مدل کلی و نتایج فرضیه‌ها در حالت معنی‌دار

جدول ۴-۸- شاخص‌های برازندگی مدل مفهومی تحقیق

X2/df	RMSEA	RMR	GFI	CFI	NNFI	IFI
1.52	0.028	0.023	1.00	0.99	0.97	0.91

نتیجه به‌دست آمده از معادلات ساختاری

فرضیه اول: مالیات الکترونیکی بر شاخص تعداد پرداخت مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.

فرضیات آماری آزمون عبارتند از:

$H_0 =$ مالیات الکترونیکی بر شاخص تعداد پرداخت مالیات تأثیر معنادار وجود ندارد.

$H_1 =$ مالیات الکترونیکی بر شاخص تعداد پرداخت مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.

$$\begin{cases} H_0: \rho_{xy} = 0 \\ H_1: \rho_{xy} \neq 0 \end{cases}$$

جدول ۴-۹- نتایج فرضیه اول

نتیجه آزمون	متغیر وابسته	متغیر مستقل	T-value	ضریب استاندارد
رد H_0	شاخص تعداد پرداخت	مالیات الکترونیکی	۸.۰۴	٪۵۸

H1 مدعی این است مالیات الکترونیکی بر شاخص تعداد پرداخت مالیات تأثیر معنادار وجود دارد. بر این اساس ضریب استاندارد بین دو متغیر مکنون مالیات الکترونیک و شاخص تعداد پرداخت برابر با ۰.۵۸ است، و با توجه به t به دست آمده (۸.۰۴) که بزرگ‌تر از ۱.۹۶ می‌باشد، لذا H0 رد و H1 تأیید می‌گردد. پس می‌توان نتیجه گرفت مالیات الکترونیکی بر شاخص تعداد پرداخت مالیات تأثیر معنادار وجود دارد. از این رو فرضیه اول پژوهش مورد تأیید است

فرضیه دوم: مالیات الکترونیکی بر شاخص زمان صرف شده برای مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.

فرضیات آماری آزمون عبارتند از:

H0 = مالیات الکترونیکی بر شاخص زمان صرف شده برای مالیات تأثیر معنادار وجود ندارد.

H1 = مالیات الکترونیکی بر شاخص زمان صرف شده برای مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.

$$\begin{cases} H0: \rho_{xy} = 0 \\ H1: \rho_{xy} \neq 0 \end{cases}$$

جدول ۴-۱۰- نتایج فرضیه دوم

نتیجه آزمون	متغیر وابسته	متغیر مستقل	T-value	ضریب استاندارد
رد H0	زمان صرف شده	مالیات الکترونیک	۷.۰۵	٪۵۳

H1 مدعی این است مالیات الکترونیکی بر شاخص زمان صرف شده برای مالیات تأثیر معنادار وجود دارد. بر اساس ضریب استاندارد بین دو متغیر مکنون مالیات الکترونیکی و زمان صرف شده برابر با ۰.۵۳ است، و با توجه به t به دست آمده (۷.۰۵) که بزرگ‌تر از ۱.۹۶ می‌باشد، لذا H0 رد و H1 تأیید می‌گردد. پس می‌توان نتیجه گرفت که مالیات الکترونیکی بر شاخص زمان صرف شده برای مالیات تأثیر معنادار وجود دارد. از این رو فرضیه دوم پژوهش مورد تأیید است.

فرضیه سوم: مالیات الکترونیکی بر شاخص نرخ مالیات کل تأثیر معنادار وجود دارد

فرضیات آماری آزمون عبارتند از:

H0 = مالیات الکترونیکی بر شاخص نرخ مالیات کل تأثیر معنادار وجود ندارد.

$H1 =$ مالیات الکترونیکی بر شاخص نرخ مالیات کل تأثیر معنادار وجود دارد

$$\begin{cases} H0: \rho_{xy} = 0 \\ H1: \rho_{xy} \neq 0 \end{cases}$$

جدول ۴-۱۱- نتایج فرضیه سوم

نتیجه آزمون	متغیر وابسته	متغیر مستقل	T-value	ضریب استاندارد
$H0$ رد	نرخ مالیات	مالیات الکترونیکی	۶.۵۷	٪۵۰

$H1$ مدعی این است مالیات الکترونیکی بر شاخص نرخ مالیات کل تأثیر معنادار وجود دارد. بر اساس ضریب استاندارد بین دو متغیر مالیات الکترونیکی و نرخ مالیات برابر با ٪۵۰ است، و با توجه به t به دست آمده (۶.۵۷) که بزرگ‌تر از ۱.۹۶ می‌باشد، لذا $H0$ رد و $H1$ تأیید می‌گردد. پس می‌توان نتیجه گرفت که مالیات الکترونیکی بر شاخص نرخ مالیات کل تأثیر معنادار وجود دارد از این رو فرضیه سوم پژوهش مورد تأیید است.

جدول ۴-۱۲- نتایج فرضیه‌ها

نتیجه	معناداری	استاندارد	فرضیه‌ها
تأیید	۸.۰۴	۰.۵۸	مالیات الکترونیکی بر شاخص تعداد پرداخت مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.
تأیید	۷.۰۵	۰.۵۳	مالیات الکترونیکی بر شاخص زمان صرف شده برای مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.
تأیید	۶.۵۷	۰.۵۰	مالیات الکترونیکی بر شاخص نرخ مالیات کل تأثیر معنادار وجود دارد

۵- نتیجه‌گیری

۵-۱- نتایج و دستاوردهای حاصل از تحقیق

فرضیه‌ی اول: مالیات الکترونیکی بر شاخص تعداد پرداخت مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.

با توجه به مسأله مطرحه، H_1 مدعی این است مالیات الکترونیکی بر شاخص تعداد پرداخت مالیات تأثیر معنادار وجود دارد. بر اساس ضریب استاندارد بین دو متغیر مکنون مالیات الکترونیک و شاخص تعداد پرداخت برابر با ۰.۵۸ است، و با توجه به t به‌دست آمده (۸.۰۴) که بزرگ‌تر از ۱.۹۶ می‌باشد، لذا H_0 رد و H_1 تأیید می‌گردد. پس می‌توان نتیجه گرفت مالیات الکترونیکی بر شاخص تعداد پرداخت مالیات تأثیر معنادار وجود دارد. از این رو فرضیه اول پژوهش مورد تأیید است.

فرضیه‌ی دوم: مالیات الکترونیکی بر شاخص زمان صرف شده برای مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.

H_1 مدعی این است بین مالیات الکترونیکی بر شاخص زمان صرف شده برای مالیات تأثیر معنادار وجود دارد. بر اساس ضریب استاندارد بین دو متغیر مکنون مالیات الکترونیکی و زمان صرف شده برابر با ۰.۵۳ است، و با توجه به t به‌دست آمده (۷.۰۵) که بزرگ‌تر از ۱.۹۶ می‌باشد، لذا H_0 رد و H_1 تأیید می‌گردد. پس می‌توان نتیجه گرفت که مالیات الکترونیکی بر شاخص زمان صرف شده برای مالیات تأثیر معنادار وجود دارد.

فرضیه‌ی سوم: مالیات الکترونیکی بر شاخص نرخ مالیات کل تأثیر معنادار وجود دارد

H_1 مدعی این است بین مالیات الکترونیکی بر شاخص نرخ مالیات کل تأثیر معنادار وجود دارد. بر اساس بر اساس ضریب استاندارد بین دو متغیر مالیات الکترونیکی و نرخ مالیات برابر با ۵۰٪ است، و با توجه به t به‌دست آمده (۶.۵۷) که بزرگ‌تر از ۱.۹۶ می‌باشد، لذا H_0 رد و H_1 تأیید می‌گردد. پس می‌توان نتیجه گرفت که مالیات الکترونیکی بر شاخص نرخ مالیات کل تأثیر معنادار وجود دارد. از این رو فرضیه سوم پژوهش مورد تأیید است.

۵-۲- نتایج فرضیات

در سال‌های اخیر نظام مالیاتی ایران با اصلاحات گسترده‌ای روبرو بوده است. از مهم‌ترین اصلاحات انجام شده در نظام مالیاتی ایران کاهش شدید مالیات بر شرکت‌ها از ۵۴ درصد به ۲۵ درصد و شرکت‌های دولتی از ۶۴ درصد به ۲۵ درصد است نرخ مالیات بر درآمد اشخاص از ۱۲ درصد تا ۵۴ درصد به ۱۵ درصد تا ۳۵ درصد کاهش یافت. شرکت‌هایی که در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده‌اند ۱۰ درصد کم‌تر مالیات

می‌پردازند. مالیات بر ارزش افزوده در نیمه دوم سال ۱۳۸۷ با نرخ ۳ درصد اجرایی شد براساس گزارش فضای کسب و کار سال ۲۰۰۹ نرخ کلی مالیات در ایران معادل ۴۴/۲ درصد سود اعلام که در سال ۲۰۱۰ نیز برابر با ۴۴/۲ درصد و در سال ۲۰۱۱ نیز برابر با ۴۴/۱ درصد اعلام شده است. متوسط این رقم برای منطقه MENA برابر با ۳۳/۳ درصد و در کشورهای عضو OECD بالغ بر ۴۵/۳ درصد است نرخ مالیات بر سود در ایران معادل ۱۷/۹ درصد است و این رقم در کشورهای منطقه معادل ۱۲/۹ درصد و در کشورهای عضو OECD معادل ۱۷/۵ درصد است. نرخ پرداخت‌های تأمین اجتماعی در ایران ۲۵/۹ درصد است. این رقم در کشورهای منطقه ۱۶/۳ درصد و در کشورهای عضو OECD نیز ۲۴/۴ درصد است. البته پرداخت‌های تأمین اجتماعی که شامل سهم کارفرما از بیمه و مالیات حقوق کارکنان است در ایران جز مالیات‌ها محسوب نمی‌شود. در بسیار یاز کشورها کارفرما سهمی از مالیات بر حقوق کارکنان را بر عهده دارد اما در ایران این مسأله تنها در مورد بیمه‌های درمان و بازنشستگی صادق است. مالیات‌های دیگر نیز شامل مالیات بر دارایی‌های غیرمنقول، مالیات بر نقل و انتقال دارایی‌های غیرمنقول، مالیات بر سود تقسیم نشده شرکت‌ها، مالیات بر عایدی سرمایه، مالیات بر معاملات مالی، انواع عوارض شهرداری‌ها و مالیات جاده و وسائط نقلیه می‌شود. سود تقسیم نشده شرکت‌ها، عایدی سرمایه و دارایی‌های غیرمنقول در ایران مشمول مالیات نمی‌شود. در نهایت کل این مالیات‌ها تأثیر کمی بر نرخ کلی مالیات‌ها دارند.

سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان می‌بایست توجه داتشه باشند هنگامی که مالیات‌ها ساده و عادلانه باشند و برای رشد ایجاد انگیزه نمایند هم بنگاه‌ها و هم دولت نفع خواهند برد. در این قسمت به روش‌هایی برای این اقدام اشاره می‌گردد:

– تجمع مالیات‌ها

برخورداری از انواع متعدد مالیات، مستلزم تعامل بیش‌تر بنگاه‌ها با ادارت مالیاتی است. بنگاه‌ها عموماً از این مسئله ناراضی هستند، زیرا تعداد تنوع مالیات‌ها در دسر آنها را بیش‌تر می‌کند که این مسئله در کشورهای فقیر و در حال توسعه بیش‌تر است زیرا بر سایر مالیات‌ها در مقایسه با مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده اتکای بیش‌تری دارند.

- کاهش معافیت‌ها و امتیازات ویژه

ارائه معافیت‌های مالیاتی خاص باعث تضعیف پایه مالیاتی می‌گردد. در این نظام بنگاه‌هایی که از این معافیت برخوردار نیستند مجبورند مالیات بیش‌تری بپردازند. بنابراین از شفافیت این نظام کاسته شده و مدیریت آن پرهزینه‌تر می‌شود. اعطای معافیت‌های مالیاتی باعث اختلال در تخصیص بهینه منابع می‌شود. این طرح‌ها موجب ایجاد انگیزش برای رانت‌جویی می‌شود زیرا بنگاه‌ها می‌خواهند با روش‌هایی مانند دستکاری در درآمدها مالیات کم‌تری بپردازند.

- تسهیل مراحل تشکیل پرونده مالیاتی

حذف مراحل متعدد و گسترده مربوط به پرداخت مالیات مدت زمانی را بنگاه صرف رعایت قوانین مالیاتی می‌کند کاهش می‌دهد. در کشور انگلستان برای افزایش قانون‌پذیری، استراد مالیات بر ارزش افزوده با ارائه تنها یک فرم امکان‌پذیر است و این موضوع موجب سهولت عمل بنگاه‌ها در این خصوص شده است.

- گسترش پایه مالیاتی با تعدیل نرخ مالیاتی

به اعتقاد برخی اخذ مالیات بالا امری ضروری است تا خدمات عمومی تأمین شده و کسری بودجه تصحیح شود، اما باید توجه داشت که هر چند ایجاد در آمد برای دولت امری ضروری است، اما نرخ‌های مالیات بالا معمولاً این هدف را در کشورهای در حال توسعه و فقیر تأمین نمی‌نماید بلکه برعکس این نرخ‌ها سبب انتقال بنگاه‌ها به اقتصاد غیررسمی شده و در نتیجه پایه مالیاتی کوچک‌تر شده و درآمد کم‌تری نیز جمع‌آوری می‌شود. از سوی دیگر باید توجه داشت که نرخ‌های پایین‌تر هنگامی نتیجه می‌دهند که مدیریت مالیات ساده باشند، این اصلاحات می‌توانند به دلیل معافیت‌های که پایه مالیاتی را کوچک می‌سازند تضعیف گردند.

اصلاح نظام مالیاتی موجب شادابی و پویایی فضای کسب و کار می‌شود. بار مالی مالیات کم‌تر بنگاه‌ها را تشویق به سرمایه‌گذاری می‌کند. بررسی‌های اخیر نشان می‌دهند که ۱۰ درصد کاهش در مالیات‌های غیرمستقیم از قبیل مالیات بر ارزش افزوده باعث افزایش سرمایه‌گذاری تا ۷ درصد می‌شود.

۶- پیشنهادات

- اجرای سامانه نظام یکپارچه مالیاتی

- هدفمند کردن معافیت‌ها
- جلوگیری از سیستم الکترونیک به منظور محاسبه و پرداخت مالیات
- ارتقا شبکه محلی و گسترده و ارتباطات راه دور
- بازننگری و بهبود قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های امور مالیاتی
- تشکیل پرونده مالیاتی به صورت الکترونیکی
- اعتماد به سیستم خوداظهاری
- برنامه‌ریزی به منظور مشخص نمودن وضعیت ارتباط پرداخت حق بیمه و پرداخت مالیات به منظور بهبود مراحل پرداخت

فهرست منابع

- احمدی، سید وحید (۱۳۸۷). بررسی مقایسه‌ای شاخص‌های فضای کسب و کار در ایران و جهان. مجموعه پژوهش‌های اقتصادی. اداره بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی.
- برومند، شهزاد (۱۳۸۷). امنیت اقتصادی در ایران و چند کشور منتخب (مطالعه تطبیقی). مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- ترکنژاد، احمد و شیرکوند، سعید (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر سنجش و بهبود فضای کسب و کار در ایران. نظریات کارشناسی و پروژه‌های پژوهشی اتاق تهران. اتاق بازرگانی صنایع و معادن تهران.
- سالاری، ابوذر (۱۳۹۰). مجله اقتصادی. ماهنامه بررسی مسائل و سیاست‌های اقتصادی. شماره‌ها ۹ و ۱۰.
- احمد، میدری و قودجانی، اصلان (۱۳۸۷). سنجش و بهبود محیط کسب و کار. انجمن مدیران صنایع.
- ملکی نجفدر، علیرضا و دیگران (۱۳۹۱). بررسی تأثیر عوامل مؤثر بر پذیرش و کاربرد فناوری اطلاعات براساس مدل دیویس (مطالعه موردی مؤدیان اداره کل امور مالیاتی جنوب استان تهران). پژوهشنامه مالیات. شماره چهاردهم.
- اشرفی، یکتا و فهیمی فر، فاطمه (۱۳۹۰). بررسی شاخص‌های بهبود فضای کسب و کار با تأکید بر جایگاه ایران. مجله اقتصادی، سال یازدهم، شماره ۱۱.

Connolly, R. and Bannister, F.(2008)."eTax Filing & Service Quality: The Case of the Revenue Online Service", Proceedings of World Academy of Compeau, D.R., and Higgins, C.A.(1995).“Computer Self- Efficacy: Development of a Measure and Initial Test,” MIS Quarterly (19: 2), pp.189-211.

Fishbein, M., & Ajzen, I.(1975)."Belief, attitude, intention and behavior: An introduction to theory and research.Reading", MA: AddisonWesleyIranian Taxation Offical Web site.(2010)."Electronic innovation in Iranian taxation system",available online at <http://www.intamedia.ir/ShowNews.aspx?os=hj/YsDyubmk=&id=186>